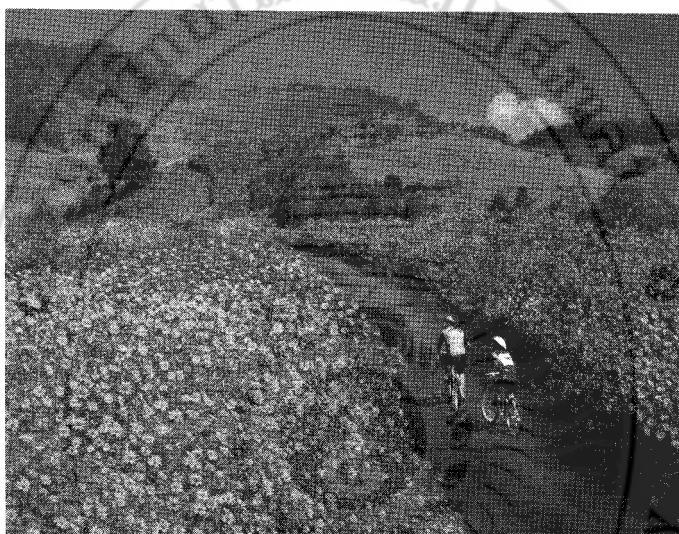

กลอนเปล่า

ทางเลือกใหม่ผู้ไม่ใส่ใจฉันทลักษณ์

สมัย วิถีรุ่งโรจน์ *

กลอนเปล่าเป็นรูปแบบคำประพันธ์ที่ไม่มีลักษณะบังคับทางฉันทลักษณ์ และไม่ใช้ถ้อยคำที่เขียนติดต่อกันอย่างร้อยแก้ว ด้วยเหตุที่กลอนเปล่ามีรูปแบบของการแต่งเฉพาะของตนเอง คือ ประสานลักษณะร้อยแก้วและร้อยกรองเข้าด้วยกัน มีรูปแบบของการแต่งหรือโครงสร้างของการแต่งไม่แน่นอนตายตัว มีพื้นฐานการแต่ง คือ การเขียนข้อความเป็นวรรค วรรคละบรรทัด และไม่มีสัมผัสที่เป็นแบบแผนแน่นอน แต่มีลักษณะที่เป็น *วรรณศิลป์* มีการใช้คำโวหารที่สร้างจินตภาพ

ลักษณะคำประพันธ์แบบกลอนเปล่า ไทยได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก ซึ่งมีลักษณะอยู่ 2 ประเภท คือ²

1. **แบลงค์ เวิร์ส (Blank Verse)** หมายถึงคำประพันธ์ที่บังคับเสียงหนักเบา และจำนวนกลุ่มพยางค์ที่มีเสียงหนักเบาแต่ละบรรทัดจะมี 5 คู่ รวม 10 พยางค์ ไม่กำหนดความยาวในแต่ละบท และไม่บังคับสัมผัส ซึ่งนิยมแต่งกันมากในประเทศอังกฤษ สมัยพระนางเจ้าอลิซเบธที่ 1 ผู้ริเริ่มคือ เอิร์ล แห่งเซเรย์ และมีกวีที่นำมาแต่งจนแพร่หลาย เช่น เซคสเปียร์ จอห์น มิลตัน เป็นต้น

2. **ฟรี เวิร์ส (Free Verse)** หมายถึงคำประพันธ์ที่เขียนเป็นบรรทัดๆ ความสั้นยาวของแต่ละบรรทัดไม่สม่ำเสมอ ไม่มีกำหนดเสียงหนักเบาของกลุ่มพยางค์จะมีสัมผัสหรือไม่ก็ได้ ลีลาและจังหวะเกิดขึ้นเมื่อผู้แต่งต้องการจะเน้นความตั้งใจ น้ำเสียง และ

¹ รื่นฤทธิ สัจพันธุ์ การประพันธ์รูปแบบใหม่, ภาษาไทย 2 : การประพันธ์ไทย 2527, หน้า 511

² ด. หน้า 507

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา

อารมณ์ต่างๆ ฟรีเวิร์สเป็นรูปแบบคำประพันธ์สมัยใหม่ของอังกฤษ ปรากฏในสมัยกลาง และพัฒนาขึ้นมาในงานของ เจอรัลด์ แมนลี่ ฮอปกินส์ (Gerald Manly Hopkins) กวีสมัยวิคตอเรีย ส่วนผู้ที่มีชื่อว่าเป็นผู้ประดิษฐ์คำประพันธ์นี้ให้สมบูรณ์ คือ วอลท์ วิทแมน (Walt Whitman) ที. เอส. อีเลียต (T.S. Eliot) และ ดี. เอช. ลอเรนส์ (D.H. Lawrence) นิยมแต่งกันมากระหว่าง ค.ศ. 1914 - 1945 จนถึงปัจจุบัน

คำประพันธ์ทั้งสองแบบได้แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทยอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเพื่อหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดของฉันทลักษณ์โบราณและอาจจะว่าง่ายในความรู้สึก ผู้ที่นำคำประพันธ์ประเภทนี้เข้ามา คือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้นำบทละครของเชกสเปียร์ที่มีลักษณะแบบแบบละครวีริสมาแปลเป็นภาษาไทย คือเรื่อง *โรมิโอและจูเลียต* (Romeo-Juliet) เรื่อง *เวนิสวานิช* (The Merchant of Venice) และเรื่อง *ตามใจท่าน* (As You Like It) พระองค์ได้ทรงพยายามแปลให้ใกล้เคียงกับบทประพันธ์เดิมมากที่สุด โดยเฉพาะที่เชกสเปียร์ใช้คำประพันธ์ประเภทแบบละครวีริส พระองค์ทรงให้ชื่อว่า *กลอนเปล่า* แต่พระองค์ไม่กำหนดเสียงหนักเบาเหมือนร้อยกรองตะวันตก แต่จะทรงใช้สัมผัสสมาแทน โดยให้สัมผัสพยางค์ท้ายของวรรคเป็นคู่ๆ และส่งสัมผัสไปยังพยางค์ที่ 5 ของวรรคถัดไป นอกจากนี้ยังทรงใช้เครื่องหมายวรรคตอนแบบไวยากรณ์อังกฤษในคำประพันธ์ด้วย

ตัวอย่าง พระราชนิพนธ์กลอนเปล่าจากเรื่อง *โรมิโอและจูเลียต*

โรมิโอ โฉมงาม, พี่ขอสาบานโดยอ้าง
ศศิธร, ซึ่งส่องยอดพฤกษาเป็น
แสงเงินสลัปลงบน -

จูเลียต อย่าอ้างเลยจันทร์, ดวงเดือนอัน
บ่งเที่ยงตรง, ซึ่งทุก ๆ เดือนย้าย
โคจรจากในแควดวง, เกลือกกรัก
ของคุณลงรอยโลเลไปเช่นนั้น.

ส่วนลักษณะแบบฟรีเวิร์ส ที่เรานำมาใช้และเรียกว่า *กลอนเปล่า* เช่นกัน ไม่มีหลักฐานแน่นอนว่าริเริ่มนิยมกันเมื่อใดแต่กล่าวกันว่าในปี พ.ศ. 2474 ขุนพจนานุกรม (ละออ พะลายานนท์) ใช้นามปากกาว่า *พะลายานนท์* ได้แปลงานของ บีเฮล วอทซัน ให้ชื่อเรื่องว่า *ครุฑจับนาค* พิมพ์เผยแพร่ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2474 เป็นหนังสือกลอนเปล่าเล่มแรกของไทย ต่อมาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประมูล อุณหภูม ใช้นามปากกาว่า *สิบล้อพัน* เขียนกลอนเปล่าลงนิตยสาร *สุภาพบุรุษ - ประชามิตร* บ้าง *กุหลาบ สายประดิษฐ์* ใช้นามปากกาว่า *ดอกประทุม* เขียนกลอนเปล่าอันลือชื่อ คือ *อาชญากรผู้ปล่อนนกกพิราบ* และ อังคาร กัลยาณพงศ์ ได้เคยเขียนกลอนเปล่าลงนิตยสาร *กระดิ่งทอง* เมื่อประมาณ พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา และผู้ที่มีผลงานค่อนข้างมากอีกคนคือ รัตนะ ยาวะประภาส ใช้นามปากกาว่า *ราช รักรอง* เป็นผู้แต่งกลอนเปล่าที่ไม่มีลักษณะบังคับใดๆ เลยจนได้รับความสนใจกันอย่างแพร่หลาย กลอนบทแรกของเขา คือ *แต่ความสวยและสิ่งที่สิ้นไป* ลงพิมพ์ในคอลัมน์ *ขอบกรุง* นิตยสาร *ชาวกรุง* ฉบับเดือนเมษายน พ.ศ. 2502

ต่อมา ระวี ภาวิไล แปลงานของ คาลิล ยิบราน เป็นกลอนเปล่าชื่อ *ปรัชญาชีวิต* และ กวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์ ได้พิมพ์ออกเผยแพร่ ความนิยมในรูปของกลอนเปล่าเริ่มมีบทบาทมากในวงการวรรณกรรมไทย และผู้ที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดเป็นที่ชื่นชมของคนรุ่นใหม่ คือ *กลอนเปล่า* ของ จ่าง แซ่ตั้ง

¹เสถียร จันทิมาธร. คนเขียนหนังสือ, สื่อนาค ปีที่ 1 ฉบับที่ 33. 25-31 ตุลาคม 2541, หน้า 59

ตัวอย่าง

กลางคืน

ท้องฟ้ายามค่ำคืน

ดาว

ดาว

ดาว

ดาว

จันทร์

ดาว

ดาว

ดาว

ดาว

พื้นดินทุกแห่ง เจียบหลับ คงเหลือแต่เสียงร้องของแมลง

(กลางคืน : จ่าง แซ่ตั้ง)

ลูกแม่

เมื่อแม่ให้ขนมหวานแก่ลูก

ผลไม้บนต้นก็หวาน

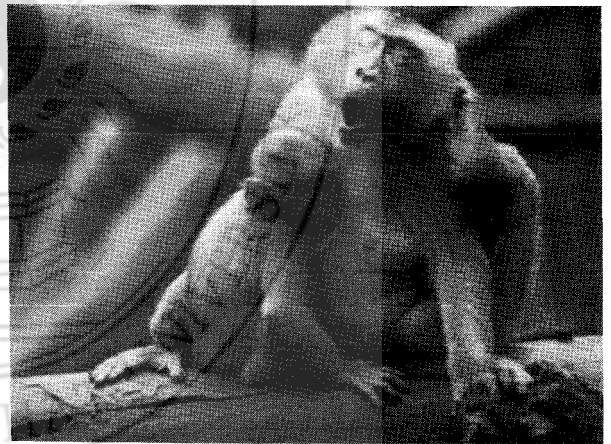
ใบไม้วันนี้แสงแดดฉาย

กิ่งก้านวันนี้สีน้ใกวตามลม

ลูกแม่ แม่อุ้มลูก

นั่งเล่นใต้ต้นไม้ตรงนี้

(ลูกแม่ : จ่าง แซ่ตั้ง)

กลวิธีในการแต่งกลอนเปล่า

กลอนเปล่าเป็นงานความคิดสร้างสรรค์ ด้วยเหตุที่ไม่มีบังคับฉันทลักษณ์ จึงดูเหมือนว่าแต่งง่าย ผู้แต่งจึงพยายามคิดค้นวิธีการสร้างสรรค์งานของตนออกมาในหลายรูปแบบไม่เฉพาะตายตัว แต่การจะแต่งให้ได้ดีนั้นก็อาจจะพิจารณาจากการใช้กลวิธีในการแต่ง ทั้งกลวิธีการใช้คำ กลวิธีในการวางรูป และเนื้อหาของกลอนเปล่า ซึ่งเป็นแนวทางในการสื่อความคิด อารมณ์ความรู้สึกของผู้ประพันธ์

1. กลวิธีในการใช้คำ ผู้แต่งสามารถเลือกใช้คำเพื่อสร้างสรรค์งานเขียนและสื่อความหมายดังนี้

1.1 การใช้คำซ้ำ เพื่อย้ำความและโยงเนื้อหาให้เป็นเอกภาพ

ตัวอย่าง

เด็ก ๆ ของชาติ
แต่งตัวสวยงาม
ไปเที่ยวกับพ่อ-แม่
เด็ก ๆ ของชาติ
ชอบหัวเราะเป่าหนังกิ่ง
โทรทัศน์ไปโรงเรียนแต่เช้าตรู่
เด็ก ๆ ของชาติ
ตากแดดตากฝน
วิ่งขายพวงมาลัยอยู่ตามสี่แยก
เด็ก ๆ ของชาติ
จากพ่อจากแม่
มาล้างขามก่ายเตี้ยอยู่ในเมือง
เด็ก ๆ ของชาติ
อดอยากยากจน
เป็นโรคขาดอาหาร
.....
นี้ใช้ใหม่... อนาคตของชาติไทย

(อนาคตของชาติ : ไม่น้ำ)

1.2 **ใช้คำ** ที่แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้ง
ในแต่ละวรรค แต่ละบาท ทำให้อ่านได้อารมณ์เห็น
จริงว่าในที่สุด เงิน ชื่อความตายและชื่อชีวิตฝ่ายจิต
วิญญูณไม่ได้อะไร

เงิน

เงินซื้อบ้านได้ แต่ซื้อครอบครัวไม่ได้
เงินซื้อเสื้อผ้าได้ แต่ซื้อความอุ่นใจไม่ได้
เงินซื้อเตียงได้ แต่ซื้อการนอนหลับไม่ได้
เงินซื้อยาได้ แต่ซื้อสุขภาพไม่ได้
เงินซื้อปริญญาบัตรได้ แต่ซื้อความรู้ไม่ได้
เงินซื้อหนังสือได้ แต่ซื้อสติปัญญาไม่ได้
เงินซื้ออาหารได้ แต่ซื้อความยอมรับประทานไม่ได้
เงินซื้อสิ่งเรียมยได้ แต่ซื้อความสุขไม่ได้
เงินซื้อหญิงบริการได้ แต่ซื้อความรักไม่ได้
เงินซื้อคะแนนเสียงได้ แต่ซื้อความเคารพนับถือไม่ได้
เงินซื้อชื่อเสียงได้ แต่ซื้อคุณธรรมไม่ได้
เงินซื้อพรรคพวกได้ แต่ซื้อเพื่อนแท้ไม่ได้
เงินซื้อนาฬิกาได้ แต่ซื้อเวลาไม่ได้
เงินซื้อสัญญาประกันภัยและประกันชีวิตได้ แต่ซื้อความปลอดภัยไม่ได้
เงินซื้อโลหิตได้ แต่ซื้อชีวิตไม่ได้
เงินซื้อไม้กางเขนได้ แต่ซื้อชีวิตนิรันดร์และ
สวรรค์ไม่ได้

นับเป็นปรัชญาแห่งความจริง ซึ่งมนุษย์ต่าง
แสวงหาเพื่อให้ได้ เงิน มา ทั้งจากความซื่อสัตย์สุจริต
หรือจากการคดโกง จนแพ้หักหลังกัน ฆ่ากัน แต่เมื่อ
พิจารณาจากบทประพันธ์นี้ ก็จะเห็นว่า เงิน ไม่
สามารถจะซื้อได้ทุกอย่างตามที่ใจปรารถนา

1.3 การใช้คำง่าย สั้น กระชับ แต่กิน
ความลึก กระทบใจ

ตัวอย่าง

ในยามเย็นหนึ่ง
ของวันฤดูฝน
ฉันได้เห็นโค้งรังสองสาย
ทาบประทับอยู่บนแผ่นฟ้า
สวยงามนัก
สำหรับช่วงชีวิตที่ผ่านมา
ฉันโบกมือ ตะโกนทักทาย
ตั้งว่าได้กลับไปเป็นเด็กน้อยคนเก่า
รวดเร็ว...
รวดเร็ว ตั้งความสุข
ที่ขบย่องหนีหายจากไป
สายฝนได้พรั่งพรู
ลบล้าง โคนรังสามสาย
ไม่มีปรากฏบนแผ่นฟ้าอีก
สายฝน
ทำให้ฉันหนาวสะท้าน
ตั้งอาการหนึ่ง
ของความทุกข์
ที่ย่องเข้ามาแทนที่เจียบเจียบ
เจียบสนิท
มีที่รับรู้ตัว

(โค้งรังสามสาย : นกสีฟ้า)

1.4 การใช้สัญลักษณ์ นับเป็นกลวิธีที่เป็น
ประโยชน์ในการซ่อนเร้นความคิดและอารมณ์ผู้แต่ง
อีกทั้งเป็นการท้าทายความสามารถของทั้งผู้สื่อและผู้
รับสื่อนั้น

ตัวอย่าง

ท่ามกลางพายุฝนรุนแรง
อ้อมแขนลู่ตามลม
แต่สนตระหง่านริมหน้าผา
ยืนต้านกระแสลมร้าย
ท่ามกลางพายุฝนรุนแรง
กระฉิบกระฉอกซุกตัวสั้น
แต่นกพายุกลับโฉบบิน
สู้พายุอย่างกล้าหาญ
ในสถานการณ์เลวร้าย
มีบางคนทิ้งเรือเกาะขอนไม้
แต่คนในเรือฟันฝ่าคลื่นลม
นำเรือสู่จุดหมายปลายทาง
ในพายุใหญ่
มีสนบางต้นหัก
นกพายุบางตัวตาย
แต่ป่าไม้ ผุงนก คงอยู่
ในสถานการณ์เลวร้าย
ผู้ที่ยืนหยัดฟันฝ่าคลื่นลม
อาจต้องเสียสละบ้าง
แต่ผลงานจะอยู่คู่สังคม
คนรุ่นใหม่คือสนริมผา
คนรุ่นใหม่คือนกพายุ
เติบโตท่ามกลางพายุใหญ่
ดัดแปลงตัวระหว่างต่อสู้
ยืนหยัดฟันฝ่าคลื่นลม
ก้าวไปข้างหน้าอย่างอาจหาญ
เพื่อภารกิจอันยิ่งใหญ่
กอบกู้อิสรภาพมวลมนุษย

(หนุ่มสาวท่ามกลางพายุ : ประกายไฟ)

1.5 การใช้เครื่องหมายวรรคตอน กลอน
 เปล่าจะใช้การขึ้นบรรทัดใหม่ การเว้นวรรค การใช้
 เส้นประ (...) การใช้เครื่องหมายคำพูด ("...") จุลภาค
 (,) ปรศนี (?) อัศเจรีย์ (!) เครื่องหมายเหล่านี้
 นี้อาจจะช่วยสื่ออารมณ์หรือน้ำเสียงของผู้แต่งได้

ตัวอย่าง

ตอนเย็นโรงเรียนเลิกแล้ว

"เธอจะไปไหน"

"จะไปขึ้นรถเมล์"

"จะรีบร้อนไปทำไม"

"เดี๋ยวไม่ทัน"

"ไม่ทันอะไร"

"ไม่ทันไปเล่นเก้าอี้ดนตรี"

"เล่นที่ไหน"

"ในรถเมล์"

"เล่นกับใคร"

"เล่นกับเด็ก กับพระ กับคนแก่ กับแม่ชี

กับผู้หญิง กับผู้ชาย

เล่นกับทุกคนนั่นแหละ"

"ชอบเล่นกับใครมากที่สุด"

"กับคนพิการ แล้วก็คนตาบอด"

"ทำไมล่ะ"

"เพราะฉันจะชนะ"

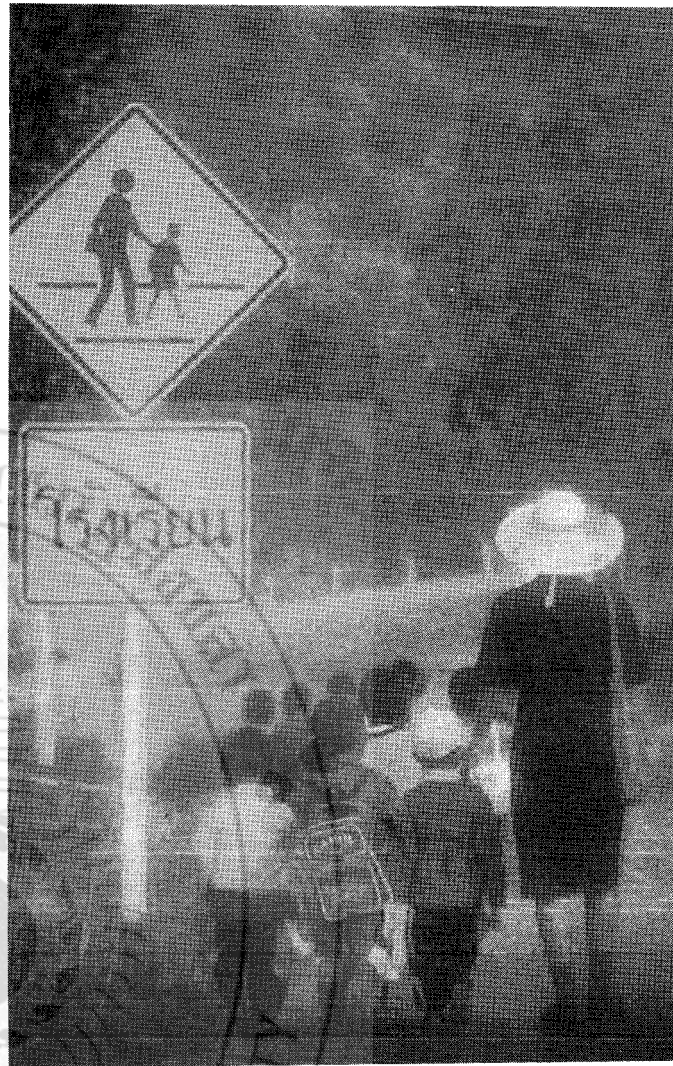
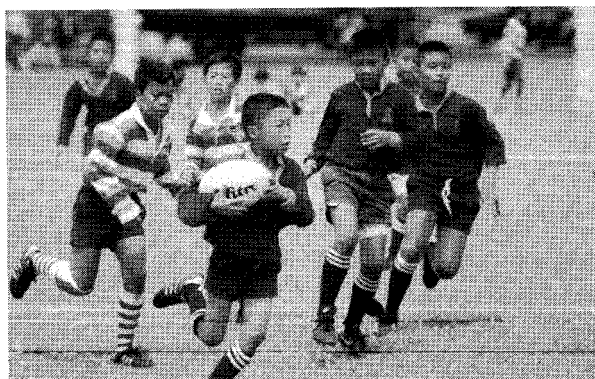
"เคยแพ้ไหม"

"ไม่เคย"

"....."

(พ.ศ. 2526 : มาดา วัลยนะ)

2. กลวิธีในการวางรูป ในการแต่งกลอน
 เปล่า ผู้แต่งมีความคิดที่หลากหลายสามารถจินตนาการ
 แบบหรือรูปในการวางตัวอักษรให้เด่นและแปลกแยก
 เพราะนอกจากผู้อ่านจะได้รับรสคำที่มีความหมายลึกซึ้ง
 แล้ว ยังทำให้เห็นภาพที่ปรากฏเป็นการใช้ประสาท

สัมผัสทางตาได้อีกด้วย มีผู้พยายามใช้คำเรียก
 ลักษณะการวางรูปของบทประพันธ์ไว้ดังเช่น บุญเหลือ
 เทพยสุวรรณ เรียกว่า *กวีนิพนธ์รูปธรรม* เนาวรัตน์
 พงษ์ไพบูลย์ เรียกว่า *วรรณลักษณะ* เสริมจิตร สิงหเสนี
 เรียกว่า *ลีขิตลักษณะ* และรื่นฤทัย สัจพันธ์ เรียกว่า
วรรณรูป ซึ่งทั้ง 4 คำ หมายถึงคำประพันธ์ที่มี
 ลักษณะอย่างเดียว และตรงกับภาษาอังกฤษว่า
concrete poetry คือบทประพันธ์ที่ใช้ตัวหนังสือ
 ประกอบกันเป็นรูปภาพ ที่ช่วยสื่อความหมายของ
 เนื้อความของบทประพันธ์นั้น

2.1 เขียนเป็นวรรค วรรคละบรรทัด เป็น
 ลักษณะพื้นฐานของรูปแบบการประพันธ์ ซึ่งแต่ละ
 วรรคจะมีจำนวนคำที่พยางค์ก็ได้ อาจจะใช้คำน้อยตั้ง
 แต่ 1 - 3 คำ หรือยาวเป็นประโยค ไม่บังคับสัมผัส

รื่นฤทัย สัจพันธ์ *การประพันธ์รูปแบบใหม่*, ภาษาไทย 2
 การประพันธ์ไทย 2527, หน้า 529.

ตัวอย่าง

เมื่อรักใคร่สักคน และรู้ว่า
 เขาไม่อาจรักตอบได้นั้นทรมาณเหลือ
 แต่การจะหักห้ามความรู้สึกรักทรมาณยิ่งกว่า
 ความรักในยามเริ่มต้น ดูไม่ต่างไปจาก
 ดอกไม้ตูมแต่งพร้อมจะเบ่งบาน
 ไม่มีใครสามารถยับยั้งการผลิบานแห่งดอกไม้ได้
 นอกเสียจากการทำลาย
 ซึ่งก็ไม่มีเหตุผลใดใด ในการทำลายสิ่งสวยงาม
 ฉะนั้น
 เมื่อรู้สึกรักใคร่บางคน
 จงปล่อยให้ความรู้สึกนั้นเติบโตต่อไป
 ดังเช่นดอกไม้ที่ขยายกลีบออก
 บานสะพรั่ง สดใส
 และโรยร่วงไปด้วยกาลเวลา
 (ด้วยกาลเวลา : อริน)

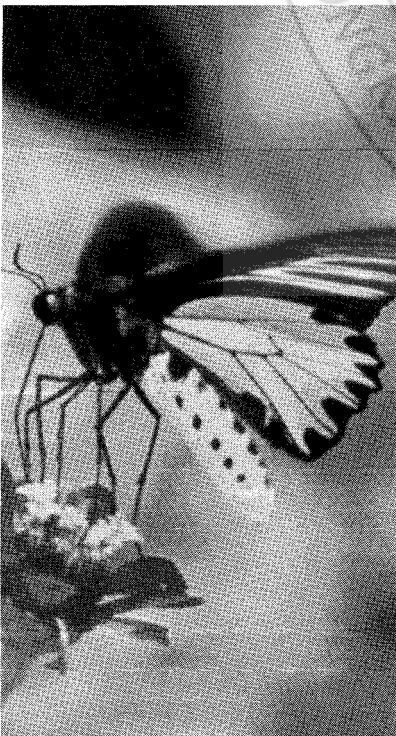
2.2 เขียนซ้ำคำหลายคำในบรรทัดเดียวกัน
 ซึ่งจะให้ความหมายที่เน้นย้ำหนักแน่นและชัดเจน วาง
 เป็นกรอบสี่เหลี่ยม เว้นช่องระยะให้เหมาะสมสวยงาม

ตัวอย่าง

คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
 คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
 คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
 คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
 คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน

รอรถเมล์โดยสารประจำทาง.....ที่กรุงเทพฯ

(คน : จ่าง แซ่ตั้ง)

ผีเสื้อ บิน บิน บิน บิน บิน บิน บิน บิน บิน บิน บิน
 ผีเสื้อ บิน บิน บิน บิน บิน บิน บิน บิน บิน บิน บิน
 ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้
 ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้
 ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้
 ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้ ดอกไม้

(สวนดอกไม้ : จ่าง แซ่ตั้ง)

2.3 เขียนคำซ้ำไว้ข้าง ๆ ทั้งชายและขวา

แต่ส่วนกลางของกลอนเปล่านั้นจะเปลี่ยนคำใหม่ทุกบรรทัด แต่จะมีความหมายเชื่อมโยงกัน

ตัวอย่าง

เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก

ดำ ดำ ดำ
 ขาว ขาว ขาว
 สี ต่าง ต่าง
 1 2 3
 นา พิ กา
 ดอกไม้
 พระจันทร์
 พระอาทิตย์
 คุณพ่อ
 คุณแม่
 วิทยุเด็ก

เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก
 เด็ก เด็ก เด็ก เด็ก

(เด็ก : จ่าง แซ่ตั้ง)

2.4 เขียนโดยการเล่นเสียงวรรณยุกต์ เว้นช่องและ

จังหวะเล่นเสียงเพื่อสื่อความหมาย และบางทีก็เล่นคำ

สลับด้วยบทกลอน

ตัวอย่าง

กู กู กู กู กู
 กู กู กู กู กู
 กู กู กู กู กู
 เฮ้ย กู กู กู กู
 ลูก ลูก ลูก ลูก ลูก
 หลานหลาน หลาน ลาน ลาน
 ไช ไช ไช ไช ไช
 ชั่ว ชั่ว ชั่ว หลาน ไหลน
 ไหลนไหลน ไหลน ไหลน เหลน
 กะเกณฑ์ กะเกณฑ์ กะเกณฑ์
 เฮ้ย เวร เวร เวร คนไทย

(กู : พร พจน์)

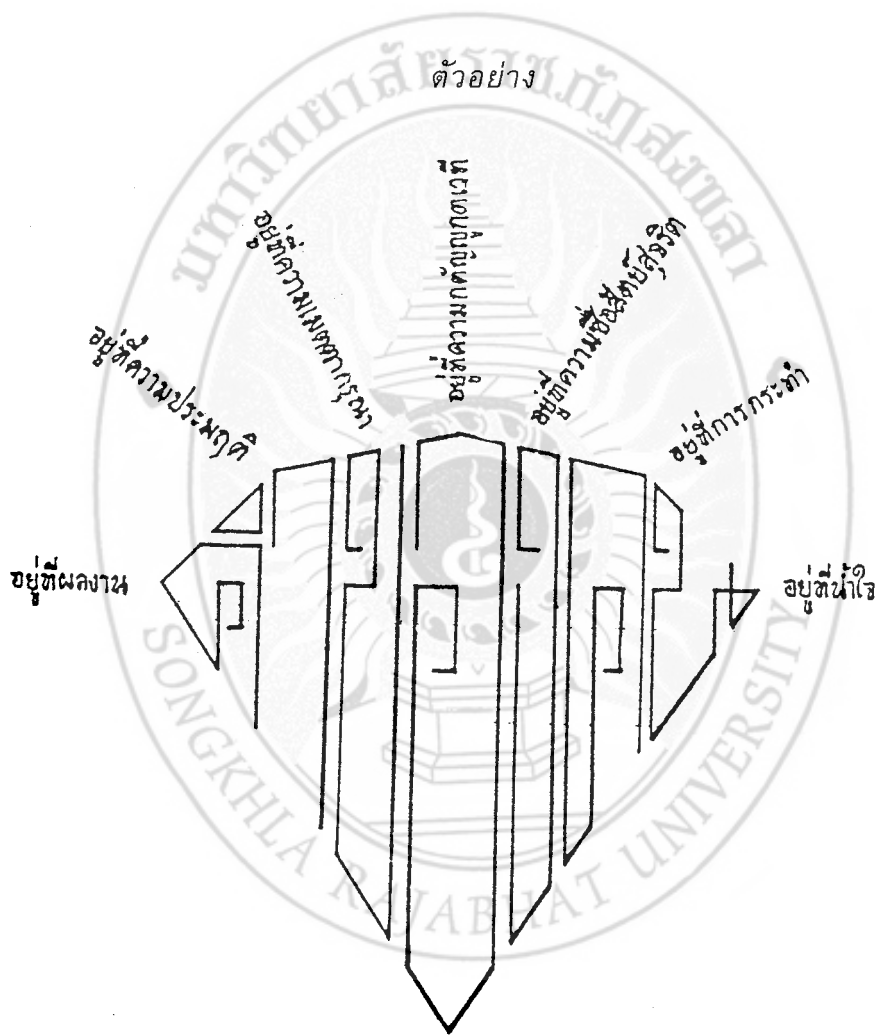
ขอ ขอ ขอ ขอ ขอ
 เชิญเชิญ เชิญเชิญเชิญ
 ชวนชวนชวนชวนชวน
 ท่านประชาชนทั้งมวล
 ขอเชิญชวนอย่ามัวนั่ง
 ไป ไป ไป ไป ไป
 ไซ้ ไซ้ ไซ้ ไซ้ ไซ้
 สิทธิ สิทธิ สิทธิ สิทธิ สิทธิ
 จงสร้างอำนาจเถิดมิตร
 ไซ้สิทธิในการเลือกตั้ง
 ผู้ ผู้ ผู้ ผู้ ผู้
 แทน แทน แทน แทน แทน
 พี่น้องชาวไทยทั่วแดน
 เลือกผู้แทนให้พร้อมพรุ่ง

(ขอ ขอ ขอ:สอรอ)

วรรณรูปชิ้นนี้ใช้คำว่า ปากสร้างเป็นรูปริมฝีปาก มีทั้ง ปากสร้างคน ปากชมคน ปากตำคน ปากใช้ลิ้น ปากใช้กิน ปากฆ่าคน ปากสร้างผลงาน ปากสร้างอนาคต ปากตัดอนาคต ปากให้ความตาย และ ปากให้ความรัก วลีที่ใช้ซ้ำกันเป็นส่วนใหญ่คือ ปากชมคน ปากตำคน ปากใช้กิน ปากฆ่าคน ถ้อยคำเหล่านี้จะพิมพ์ติดต่อกันไปโดยไม่เว้นวรรค วรรณรูปชิ้นนี้ใช้เส้นขีดเป็นรูปริมฝีปากด้านใน ทำให้ภาพนี้เป็นรูปริมฝีปากที่กำลัง

เปิดอ้าเหมือนเวลาพูด คำที่ผู้แต่งบรรจุลงไปในช่วงว่างของริมฝีปากนี้คือ คำพูด ซึ่งเขียนติดต่อกันเป็นพืดจนเต็มช่องว่าง ประหนึ่งว่าปากนี้กำลังปล่อยคำพูดให้พรุ้งพรูออกมา คำพูดที่ออกมาจากปากนี้มีอำนาจต่างๆ นานา เช่น สร้างคน ทำลายคน สร้างผลงาน สร้างอนาคต บอกความรัก ให้ความตาย ชมคน ตำคน หรือฆ่าคน ได้ทั้งสิ้น¹

‘คำของคน’

วิชัย กฤตประโยชน์
ชนิษา ภูมมรณันท์

¹เรีนฤทัย สัจจพันธ์. การประพันธ์รูปแบบใหม่, ภาษาไทย 2 การประพันธ์ไทย. 2527, หน้า 544-545

วรรณรูปชิ้นนี้มีชื่อว่า *ค่าของคน* ผู้แต่ง
 ประดิษฐ์ตัวอักษรที่เขียนว่า *ค่าของคน* ให้เป็นรูปของ
 เพชรที่เจียรระโนเหลี่ยมแพรวพราว จนส่งประกาย
 ออกมาเป็นรัศมี 7 แฉกที่ประกอบด้วยวลีที่ว่า *อยู่ที่ผลงาน*
อยู่ที่ความประพฤติ *อยู่ที่ความเมตตากรุณา* *อยู่ที่*
ความกตัญญูกตเวทิต *อยู่ที่ความซื่อสัตย์สุจริต* *อยู่ที่*
การกระทำ และ *อยู่ที่หัวใจ* ซึ่งรัศมีทั้ง 7 ประกายนี้ก็
 คือคุณค่า 7 ประการที่สร้าง *ค่า* ของคนนั่นเอง คนที่

มีคุณค่าเช่นนี้ย่อมเป็นผู้ที่มี *ค่า* สูงราวกับเพชร เพชร
 มีค่าและราคาสูงที่ความงามแวววาว คนมีค่าสูงก็อยู่ที่
 คุณความดี

วรรณรูปชิ้นนี้ใช้คำง่าย ๆ แต่ให้ความหมาย
 ได้ลึกซึ้ง และเป็นวรรณรูปชิ้นหนึ่งที่ถูกแต่งให้ความ
 สามารถทางด้านเลขศิลป์ประดิษฐ์ตัวอักษรให้เป็น
 ภาพที่สัมพันธ์กับความคิดของผู้แต่ง'

การจัดรูป หรือวรรณรูปในบทกวีนิพนธ์นี้
 ผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นถึงสัจธรรมของชีวิต ที่มวลมนุษย์มี

จุดเริ่มต้น นับแต่ลืมตามาพบกับโลก พบสุข พบทุกข์
 แล้วพบกับจุดจบ หนีไม่พ้นกรรม เป็นดังนี้เสมอ

3. เนื้อหาของกลอนเปล่า มีหลายหลากทั้งที่แต่งขึ้นเพื่อพรรณนาอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด เรื่องชีวิตและสังคม

3.1 แสดงอารมณ์ส่วนตัวที่มนุษย์ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่พ้น ระวังไม่ได้

ตัวอย่าง

มันยากที่จะบอกได้
ถึงความรักที่มีอยู่
มันมาก เสียจนเธอคงจะไม่เข้าใจ
ฉันไม่เคยเสียใจ
หรือระทดท้อ
ไม่เคยผิดหวัง
เมื่อคิดว่า
ความรัก
และความอาวรณ์ทั้งหลายนั้น
ฉันจะไม่มีวันได้รับ
จากเธอ.....

(มันยากที่จะบอก : พร้อมทรัพย์ สนิทวงศ์)

เป็นบทประพันธ์ที่ผู้เขียนได้แสดงออกซึ่งความรัก ความผูกพัน พร้อมทั้งตัดพ้อด้วยความน้อยใจในคนรัก ที่ได้แสดงความสนใจใยดี แต่เป็นการแสดงออกอย่างสงบ ยอมรับสภาพของความรักที่ผิดหวังนั้นต่อไป

3.2 สะท้อนภาพสังคมที่มีปัญหาในการดำรงชีวิตอยู่ โดยเฉพาะภาพสังคมเมืองที่ต้องต่อสู้

ตัวอย่าง

เสียใจคุณนักร้องมือเบา
คุณคนฉลาดเขลาหนักกรีด
แม่ใบมีดของคุณคมแค่ไหน
ก็สิ้นไร้ความหมายในรายนี้
ผมเพิ่งชำระหนี้พันตัว
ความรอบรู้ผมอยู่ในหัว
ไม่กลัวต่อให้เอาปืนจี้
บัตรเครดิตผมก็ไม่มี
สมุดบัญชีก็ไม่เคยใช้

จึงเสียใจคุณมือเปล่าไปจากบ้าน
เพราะพบพานกระเป่าเบาหวี
ลำคอกีวของผมไม่ห้อยสร้อยทองจริงหรือเก๋
สำหรับคล้องเกไกให้กระชาก
และย้อนกลับมาตะปากลักแค้น
นานเหลือแสนสิ้นผมลืมรู้
รสหวานเนื้อหมูเป็นฉันใด
ได้กลิ่นเขาอย่างหมูน้ำลายพรุพาลจะไหล
แต่เพราะผมเป็นคน - คนนี้ไง
ไม่เคยใช้วิสัยหมาหรือแมว
จะได้จกชิงวิ่งแหวนหนีทันที่
ผมก็คนมองดูหุ่นคุณก็คน
มีค่าล้นเมื่อรู้รักในศักดิ์ศรี
ไม่ซ้ำเติมคนจนและคนดี
สู้อยู่ตามวิถีที่สมควร

(เสียใจนะ : วินัย ศิริเสวีวรรณ)

เป็นบทประพันธ์ที่ฉายภาพของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ที่เศรษฐกิจมีปัญหา มีคนที่เป็นหนี้ มีคนล้วงกระเป๋าที่คอยหาโอกาสที่จะเอาของคนอื่นโดยไม่รู้ตัว เขาเหล่านั้นก็ไม่ต่างกับตนเท่าไร ผิดกันแต่ว่าคนเป็นหนี้มีงานทำที่อาศัยแรงกายทำงานด้วยความซื่อสัตย์

และรักในศักดิ์ศรี ส่วนคนล้วงกระเป๋านั้นไม่โยติว่าสิ่งที่ตัวเองทำอยู่นั้นผิดหรือถูก หรือเป็นการซ้ำเติมคนจนและคนดี

3.3 แสดงปรัชญาแห่งความจริง ที่ปรากฏอยู่ในทุกสิ่ง เราจะพบถ้าเราแสวงหา

ตัวอย่าง

ในสิ่งที่ดีที่สุด ก็มีความจริง
ในสิ่งทีเลวที่สุด ก็มีความจริง
ในความฉาบฉวย ก็มีความจริง
ในความละเอียดอ่อน ก็มีความจริง
สรรพสิ่งทั้งหลายในโลกนี้มี ความจริง เป็นที่ตั้ง
สุดแต่ใครจะได้ค้นพบ หรือแสวงหามัน
ความจริงเป็นสิ่งที่จริงและแน่นอน
ความจริง ไม่เคยร้อนหรือหนาว
ไม่เคยกล้าหาญหรือขลาดกลัว
ไม่ใช่น้ำอมฤต แต่ก็ไม่ใช่ยาพิษ
ความจริงแท้คือความสงบ
เหมือนพระจันทร์ในยามราตรี
และพระอาทิตย์ในยามกลางวัน
ความจริงนั้น ศักดิ์สิทธิ์
และยิ่งใหญ่กว่าพลังอื่นใดทั้งหมด
เพราะมันไม่เคยตายสลายสูญ
และเป็นอมตะนิรันดร์ตลอดกาลฯ

(ความจริง : สุรอัษร)

เป็นการประพันธ์ที่ให้ภาพลักษณ์ของ ความจริง
ที่ปรากฏอยู่ในสรรพสิ่งในโลก ไม่ว่าจะเป็นสิ่งดีหรือสิ่งเลว
ความร้อนหรือความหนาว ความกล้าและความขลาด
ทั้งกลางวันและกลางคืน นับเป็นสัจธรรมแท้ที่ไม่มี
ใครปฏิเสธได้

ไม่รู้จักพอ

วันทั้งวันไม่เว้นว่างหาทางดับความหิว
หายหิวหันมาหาอาหารประดับกาย
กินอยู่สุขสบายแต่งกายดีแล้วไม่พอ
ยังต้องขอมือเมียสาวสาวไว้เซยชม
มีเสียสใจแล้วทั้งน้อยหลวง
ใจเป็นห่วงว่ามารดามีไม่
เมื่อซื้อหามารดามากพอใช้
ยังไม่ได้รับราชการคนดูหมิ่น
รับราชการชั้นนายอำเภอผู้ว่าก็ต่ำไป
แม้จะได้เป็นใหญ่ในชั้นเสนาบดี
ว่าที่เอกอัครมหาเสนาบดีก็ไม่พอ...

(คติธรรมเพลงโบราณของจีน แปลโดยนายเลียง เสถียรสุด)

เป็นลักษณะภาพลักษณ์ของจีน ที่ไม่มีการ
ส่งสัมผัสระหว่างวรรคอย่างของไทย แต่คำทุกคำให้
ความหมายต่าง ๆ กันไป ของกิลเลสตันหาของมนุษย์
พิจารณาได้ด้วยการใช้คำธรรมดาสามัญที่สุด

3.4 แสดงพลังแห่งอุดมการณ์ ที่หนุ่มสาวรุ่น
ใหม่ควรใส่ใจ เพื่อสังคมที่ดั่งงามน่าอยู่

ตัวอย่าง

หนุ่มสาวคือชีวิต	ร้อนเราเผาไหม้
เป็นทั้งความคิด	และเป็นโคมไฟ
หนุ่มสาวชี้ทาง	แลไปข้างหน้า
เคียงกันสรรค์สร้าง	กับปวงประชา
ภาระคนหนุ่มสาว	เบื้องหน้าอนาคต
ชัยชนะยืนยาว	ก้าวข้ามงามงด
ยืนหยัดเพื่อสังคม	รุดหน้าอย่าท้อ
ล้างอธรรมให้ล่ม	รีบเร่งไม่รารอ
กล้าหาญถูกต้อง	ศึกษาใช้เหตุผล
ระวังท่วงทำนอง	อ่อนน้อมถ่อมตน

ประหยัดเรียบง่าย   ต่อสู้มานะ
 มีวินัยไม่หน่าย   อดทนเสียสละ
 เลิกเสเพลสนุก   ตี๋มเหล่าสำราญ
 นึกถึงคนทุกซึก   ชื่นชมทรมาน
 คนส่วนข้างมาก   ถูกเหยียบถูกย่ำ
 ตกระกำลำบาก   หนุ่มสาวต้องนำ
 สามัคคีสมานฉันท์   ประชาชนคนงาน
 ประองตองพี่น้องกัน   ชัยชนะรอคำขาน
 หนุ่มสาวคือความหวัง   เร่าร้อนในจิตใจ
 แข็งแกร่งมีพลัง   และเต็มไปด้วยไฟ
 (หนุ่มสาว)

เป็นบทประพันธ์ที่ถ่ายทอดพลังของวัยหนุ่มสาว
 ที่มีมากทั้งด้านกำลังกายและกำลังความคิด ถ้าผู้ใหญ่
 แนะนำทางที่ถูกทางที่เหมาะสมให้ หนุ่มสาวเหล่านั้น
 ก็สามารถจะใช้ ไฟในตัว ของเขาเหล่านั้นไปใช้ให้เป็น
 ประโยชน์ต่อสังคมให้ก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

จะเห็นว่าการประพันธ์ในรูปแบบของร้อย
 กรองปัจจุบันเกิดขึ้นมากมาย และหลากหลายทั้งรูปแบบ
 และเนื้อหา บางชนิดมีรูปแบบกึ่งร้อยกรอง คือมี
 ลักษณะประสานทั้งร้อยกรองและร้อยแก้วเข้าด้วยกัน
 ไม่มีการบังคับสัมผัส แต่อาจจะมีจังหวะของคำ การ
 ใช้คำน้อยแต่ให้ความหมายมากและลึก ซึ่งผู้ประพันธ์
 งานเหล่านั้นต่างมุ่งให้ความคิด ความรู้สึกต่อสภาพ

แวดล้อมและสังคมที่แปรเปลี่ยนไป ถ้าจะลองสรุป
 ลักษณะทั่วไปของร้อยกรองปัจจุบันนั้น ก็พอจะสรุปได้
 ดังนี้

1. มีขนาดสั้น เพราะต้องการจะสื่อความคิด
 ความรู้สึก และอารมณ์อย่างตรงจุด ให้เหมาะกับ
 สภาพสังคมเร่งรีบในปัจจุบัน
2. ใช้คำง่าย ๆ และใช้ภาษาพูดมากกว่า
 ภาษาเขียน ไม่ต้องการศัพท์ยาก หรือศัพท์อลังการ
 วิจิตรพิสดาร แต่จะใช้คำที่ให้ความหมายชัด และภาพ
 ชัดเจน
3. ไม่บังคับฉันทลักษณ์อย่างร้อยกรองโบราณ
 แต่อาจจะมีจังหวะสัมผัสบ้าง ตามลักษณะเฉพาะของ
 ความเป็น เจ้าบทเจ้ากลอน
4. มีลักษณะที่แต่งง่าย มีการสร้างรูปแบบ
 ฉันทลักษณ์ขึ้นใหม่ แต่ก็ไม่กำหนดตายตัว
5. ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แล้วแต่ผู้ประพันธ์จะ
 สรรค์สร้างรูปแบบใดตามความคิดและจินตนาการ
 สร้างสรรค์ เป็นการแสดงถึงความมีอิสระทางความคิด
6. เน้นความหมายของเนื้อเรื่องมากกว่าความ
 ไพเราะ เพราะนี่คือจุดเด่นของร้อยกรองปัจจุบัน มัก
 จะให้เนื้อหาที่สะท้อนภาพสังคมใกล้ตัว การเรียกร้อง
 ความเป็นธรรมให้สังคม 🍀

เอกสารอ้างอิง

ประทีป เหมือนนิล. วรรณกรรมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์, 2519.
 รินฤทัย สัจพันธุ์. การประพันธ์รูปแบบใหม่, ภาษาไทย 2 การประพันธ์ไทย. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.
 สายทิพย์ นุกุลกิจ. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2534.
 เสถียร จันทิมาธร. คนเขียนหนังสือ สือนาค. ปีที่ 1 ฉบับที่ 33. 25 - 31 ตุลาคม 2524.